

že pojem toho určen je v předpisu § 1323 obč. zák., a že to má podle tohoto předpisu býti nejenom náhradou skutečně utrpěné škody, nýbrž i přiměřeným odškodněním za ušlý zisk. Přihlédne-li se ku stěžejní zásadě téhož předpisu, podle kterého má škůdce uvést všecko ve předešlý stav, a, není-li to možno, musí nahraditi odhadní cenu, pozná se, že u žalobkyně, která rozlukou manželství jenom z manželovy viny pozbyla nároků a práv podle §§ 91 a 92 obč. zák. její úplné dostiučinění zřetelně spočívá v pozbytém nároku vyživovacím. Pak je také správným právní závěr odvolacího soudu, že její ráhradní nárok nesahá za hranice §u 91 obč. zák., ale nesmí zůstatí nepovšimnuta další okolnost, že podle §§ 91 a 92 obč. zák. vyživovací povinnost manžela za trvání manželství souvisí s jeho postavením jako hlavy rodiny, s manželčím podrobením se pod jeho moc a s jejím závazkem žiti s manželem ve společné domácnosti a býti mu nápomocnou při jeho výdělečné činnosti. Z toho vyplývá naopak, že nárok rozloučené manželky podle §u 1266 obč. zák. nesmí býti úplna ve příčině svého rozsahu stotožňován s nároky podle §u 91 a 92 obč. zák. Poněvadž je nárok podle § 1266 obč. zák. v podstatě vyživovacím nárokem, nemůže býti požadován za minulou dobu, ale jinak zase může podle § 406 druhé věty c. ř. s. nastati odsouzení také k dávkám, které dospějí teprve po vydání rozsudku. Okolnosti, že žalobkyni živil její otec, nemůže se dovolávat ona, neboť to je samostatným, o § 1042 obč. zák. opírajícím se nárokem otcovým. Není oprávněna vytýkati zkrácení na dědictví, když jí bylo volno nárok podle § 1266 obč. zák. uplatniti dříve, a to tak, by nevzala škodu. Ani otázka promlčení nebyla odvolacím soudem posouzena nesprávně. Nárok podle § 1266 obč. zák. jest nárokem spočívajícím na právu rodinném a osobním, ten tedy sám o sobě podle § 1481 obč. zák. nepodléhá promlčení. Pokud jde o promlčení jednotlivých dávek vyživovacích, které arci podléhají promlčení podle § 1480 obč. zák., nepřichází toto v tomto případě vůbec v úvahu

Čís. 4403.

Může-li členem družstva dle stanov býti pouze člen určité politické strany, jest valná hromada družstva oprávněna vyloučiti člena, jenž přestal býti příslušníkem strany, vystoupiv z ní nebo byv z ní vyloučen. Usnesení valné hromady družstva o vyloučení člena není vadným proto, že ve vyhlášce o svolání valné hromady nebylo uvedeno jméno člena, o jehož vyloučení se mělo jednati, nýbrž jen naznačeno, že se bude jednati o vyloučení člena.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1924, Rv I 1503/24).

Žalobce přistoupil dne 15. prosince 1921 za člena žalovaného stavebního družstva čl. strany socialistické, zapsaného společenstva s r. o. Složiv zápisné a dva podíly, úplně dostal povinností uvedeným v §u 25 stanov. Žalobce byl dříve příslušníkem čl. strany socialistické, byl ale z této strany vyloučen. Dne 14. října 1923 konala se valná hromada žalovaného družstva, která byla řádně vyhlášena a jako předmět denního pořádku vyhlášen též mezi jiným »návrh představenstva na vy-

loučení 4 členů«, aniž by jména těchto, ku vyloučení navržených členů byla ve vyhlášce uvedena. Při této valné hromadě byl žalobce vyloučen s poukazem na § 17 stanov s tím, že jeho členství není v souhlasu s intencí prvního odstavce §u 17 stanov. Podle první věty §u 17 stanov »členem může být příslušník Československé strany socialistické«. V žalobě, domáhající se soudního výroku, že usnesení valné hromady stavebního družstva čl. strany socialistické, zapsané spol. s r. o. ze dne 14. října 1923, pokud jím byl žalobce z družstva vyloučen, jest neplatné, a že členství žalobcovo v žalovaném družstvu jest po právu, uplatňoval žalobce: 1) valná hromada žalovaného družstva, vyloučivši žalobce z družstva, porušila stanovy, zejména ustanovení § 18 stanov, který důvodu vyloučení, valnou hromadou pro vyloučení žalobce uvedeného, nezná; 2) žalované družstvo žádajíc za státní stavební podporu vydávalo se za družstvo obecně prospěšné a tedy nikoliv za družstvo jen jedné politické straně sloužící, jako takové by podporu stavební neobdrželo a dostalo skutečně podporu jen jako družstvo všeobecně prospěšné; 3) členy žalovaného družstva byli nejen příslušníci čl. strany socialistické, nýbrž i osoby jiné, které příslušníky této politické strany nebyly. 4) žalované družstvo při přejímání členů nežádalo výkazu o tom, že člen jest též příslušníkem čl. strany socialistické zejména nežádalo předložení legitimace; 5) žalobci byl dán jeden z oněch bytů, jimiž mohlo disponovati ministerstvo sociální péče, jemuž byla vyhrazena dispozice ohledně 10% bytů v domech žalovaného družstva, nájemci těchto bytů musili být při uzavření smlouvy členy družstva, ale nemusili být příslušníky čl. strany socialistické. Žalované družstvo naproti tomu namítalo: a) valná hromada, vyloučivši žalobce z družstva, jednala dle stanov, neboť členem družstva může být jen příslušník čl. strany socialistické, a, přestal-li někdo, jako žalobce, být příslušníkem této politické strany, porušil tím povinnost členskou, stanovami mu uloženou, a jeho vyloučení dle §u 18 stanov jest odůvodněno; b) žalované družstvo vzniklo pod aegidou československé strany socialistické, a mělo podporovati jen zájmy příslušníků této strany politické; c) kdyby družstvo jako členy trpělo mezi sebou též příslušníky jiných politických stran, prohřešovalo by se tím proti stanovám, a mohlo by být obchodním soudem poháněno k zodpovědnosti; d) podmínka příslušnosti ku nějaké politické straně nevylučuje ještě prospěšnosti družstva; e) v létě 1923 byli všichni nájemci v domě žalovaného družstva, kteří sice byli členy družstva, ale nebyli příslušníky strany čl. socialistické, vyzváni, aby se dodatečně přihlásili za členy této polit. strany, a jsou nyní všichni nájemci též příslušníky čl. strany socialistické; f) již v přihlášce za člena družstva, kterou musí každý podepsati, je výslovně uvedeno, že každý člen musí být příslušníkem čl. strany socialistické. S o u d p r v é s t o l i c e žalobu zamítl. D ů v o d y. Podmínkou členství družstva je příslušenství člena ku čl. straně socialistické. První větě §u 17 stanov nelze rozuměti jinak, než že ukládá členům povinnost, státi se a být příslušníkem zmíněné politické strany, to vyplývá jak z první věty §u 1 tak i z marginální rubriky předcházející §u 17. a 18. stanov. Třeba okolnost tato mezi povinnostmi, uvedenými v §u 23 stanov uvedena nebyla výslovně, nelze mít o tom pochybnosti, že tuť povinnost členové družstva mají. Jest sice zjištěno, že někteří svědci aspoň do srpna 1923 byli členy družstva,

aniž byli příslušníky čl. strany socialistické. Než okolnost tato jest nerozhodna, neboť tím je pouze prokázáno, že žalované družstvo trpělo mezi sebou i členy, nejsoucí příslušníky politické strany, jež družstvo založila. Ve sporu tomto jde však o to, zda valná hromada žalovaného družstva byla oprávněna žalobce z družstva vyloučiti proto, že byl z politické strany vyloučen, a následkem toho přestal býti jejím příslušníkem. Ježto žalobce jak jest nesporno pozbyl příslušenství ku čl. straně socialistické, mohla ho valná hromada právem z družstva vyloučiti dle druhého odstavce Šu 18 stanov, ježto žalobce nemůže již splniti povinnost uvedenou v Šu 17 stanov ohledně příslušnosti k určité politické straně. Dlužno proto ve směru tom ještě zkoumati jen, zda žalované družstvo zachovalo se dle Šu 13 stanov, vyhlásivši jako předmět denního pořádku na valné hromadě mimo jiné též vyloučení 4 členů, aniž by dotyčné členy, mezi nimi i žalobce, uvedlo výslovně jménem. Vzhledem k ustanovení Šu 15 stanov ve spojení s Š 13 stanov má soud za to, že nebylo třeba uvéstí jména členů k vyloučení z družstva navržených, nýbrž, že stačilo, že ve vyhláše bylo uvedeno co předmět denního pořádku vyloučení 4 členů. Neboť, kdyby byla uvedena ve vyhláše i jména dotyčných osob, byla by se dověděla o tom i širší veřejnost, na věci zájmu nemající, zájem ten měli pouze členové družstva, jimiž již z vyhlášky bylo patrné, že se jedná o vyloučení členů družstva, jichž jména se zajisté dověděli již na valné hromadě, pokud jim již známa nebyla. Zbývá konečně rozhodnouti další spornou otázku, zda žalobci byl v domě žalovaného družstva přidělen jeden z oněch bytů, ohledně nichž si vyhradilo ministerstvo sociální péče disposici. Ve směru tomto by se na prvý pohled zdálo, že otázka ta je pro rozhodnutí o žalobní prosbě bezvýznamná, a že by se tudíž vůbec nemusila rozbírat, ale zdání to jest klamné. Soud vzal za zjištěné, že osoby, jimž ministerstvo vyhrazené byty přidělilo, musily se státi členy družstva, že však nebylo nutno, aby se staly též příslušníky čl. strany socialistické, ježto ministerstvo sociální péče na politickou příslušnost oněch nájemců žádnou váhu nekladlo. Kdyby tedy žalobci se zdařil důkaz, že mu byl přidělen jeden z oněch bytů v domě družstva, nemohlo by dle náhledu soudu žalované družstvo vyloučiti žalobce z družstva pro nesplnění shora uvedené povinnosti, stanovami uložené, byť i byl žalobce následkem vyloučení z politické strany pozbyl jejího příslušenství, neboť pak by mohl býti žalobce členem družstva jako nájemce bytu, ministerstvem mu přiděleného, aniž by musil býti příslušníkem vůbec nějaké politické strany. Než žalobci se důkaz ve směru tom jím vedený nezdařil. **O d v o l a c í s o u d** uznal podle žaloby. **D ů v o d y:** Spor točí se o výklad ustanovení první věty Šu 17 stanov žalovaného družstva znějící: »členem může býti příslušník Československé strany socialistické«. zejména o slůvko »může«. Prvý soud dospěl k názoru, že této první větě nelze rozuměti jinak, než, že ukládá členům povinnost státi se a býti příslušníkem politické strany, totiž Československé strany socialistické; to prý vyplývá jak z první věty Šu 1 tak i z marginální rubriky, předcházející Šům 17 a 18 stanov. Ustanovení Šu 1 neobsahuje však ničeho o příslušnosti k uvedené straně politické a z marginálních rubrik nelze ve prospěch názoru soudu prvního nic dovoditi. Soud první stolice je náhledu, že slovo »může« znamená »musí«. Jde především o to, zda zakladatelé stavebního družstva a zří-

zovatelé stanov byli si vědomi rozdílu slov »může« a »musí«, a proč nepoužili tohoto výrazu. Měli-li zřizovatelé stanov na mysli — a nemůže býti přece o tom nejmenší pochybnosti, že význam slova »může« a »musí« a rozdíl mezi nimi nejen jim znám býti mohl, ale znám býti musil — že slovo »může« má znamenati vlastně »musí« použili výrazu neurčitěho a důsledky toho musí býti přičteny na vrub jejich (§§ 869, 915 obč. zák.). Spíše nutno souditi, že zřizovatelé stanov vědomě nepoužili slova »musí«, poněvadž ho použití nemohli a nesměli. Žalované stavební družstvo je společenstvem s ručením obmezeným po rozumu zákona ze dne 9. dubna 1873 čís. 70 ř. zák. Účelem těchto společenstev jest podporování výdělků a hospodářství vlastních členů svépomocí. To je vlastním účelem družstva. Sledování jiných účelů, zejména politických, je úplně vyloučeno a za tímto cílem nesmí zřizování družstev býti povolováno. (Rozh. ze dne 16. prosince 1908 R II 970/8 Adl. Cl. 2796). Mohl-li by býti členem družstva jen příslušník té které politické strany, byl by tím sledován jistě — ne-li převážně — cíl politický. Slova »musí« nemohla býti tedy do stanov pojata proto, poněvadž by stanovy v takovém znění schváleny býti nemohly a nesměly a zápis do rejstříku společenstev byl by odepřen. Že si toho představenstvo bylo dobře vědomo, vyplývá z toho, že přijímalo za členy družstva osoby, které nebyly příslušníky Československé strany socialistické, jinak by bylo vědomě a hrubě porušilo stanovy. Je dále zjištěno, že osoby, jimž ministerstvo sociální péče vyhrazené byty v domech žalovaného družstva přidělilo, musily se státi členy družstva, ale nebylo nutno, aby se staly příslušníky čl. strany socialistické. Dle výpovědi svědka H. nařídilo to ministerstvo sociální péče výnosem ze dne 20. listopadu 1920 písemně a žalované družstvo netvrdí, že se ohradilo proti tomu, by za členy přijati byli i nepříslušníci čl. strany socialistické. Z toho plyne zřejmě, že za členy družstva nejen mohly, nýbrž dokonce musily býti přijaty osoby, které nebyly příslušníky oné politické strany. Ovšem lze namítnouti, jaký má vlastně význam ona věta § 17 a proč by za takového stavu věci zakládala strana politická (a to plyne zřejmě z označení družstva) družstva pro příslušníky snad jiných politických stran. Družstvo po rozumu zákona má býti družstvem obecně prospěšným. Přes to má představenstvo při přijímání členů dle §u 17/2 volnost — »o přijímání členů rozhoduje představenstvo; členy mohou se státi« . . . tak, že může přijímati jen příslušníky jisté politické strany, vyjímajíc případ, že musí přijati určitý počet členů, navržených ministerstvem sociální péče. Nemá tedy odstavec první §u 17, jmenovitě slůvko »může« při přijímání členů významu. Ovšem zřizovatelé družstva jistě pomýšleli na to, by členové, kteří v domech družstva nabyli bytu, nemohli si byt podržeti, kdyby přestali býti jeho členy, a hleděli odpomoci tomu prvou větou §u 17 slůvkem »může«, chtějíce mu dáti ten smysl, jako nyní činí, poněvadž slůvko »musí« tam vsunouti nemohli. Nesprávnost názoru soudu prvního vyplývá také z toho, že členy družstva mohou býti i právnické osoby (§ 17 stanov), ač osoby takové nemohou býti příslušníky strany politické. Je-li však názor soudu odvolacího správným, padají další závěry soudu prvního. Nemusil-li býti žalobce jako člen družstva příslušníkem československé socialistické strany, nebo, byv jím, vystoupil, neprohřešil se tím proti stanovám družstva a nebyla proto valná hromada oprávně-

něna ho vyloučiti. Stalo-li se tak, stalo se neprávem a usnesení je neplatné. Žalobce, třeba že vystoupil ze strany, nepřestal tím býti členem družstva. Soud první, uznáv opačně, posoudil věc po stránce právní nesprávně.

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek první stolice.

D ů v o d y:

Odvolací soud, vyloživ mylně ustanovení Šu 17 stanov (společenské smlouvy) žalovaného družstva, posoudil věc nesprávně po právní stránce. V první řadě nelze souhlasiti s názorem, že výklad stanov ve smyslu přednesu žalované strany odporuje zákonu ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. Žalované družstvo sleduje účel hospodářský, a nikoli politický, i když omezilo členství na příslušníky určité politické strany, ježto vzhledem k účelu svému musí býti omezeno na určitý počet členů. Vlastní t. j. hospodářský účel družstva zůstává proto nedotčen i ustanovením Šu 17 stanov. Sporná jest první věta Šu 17, znějící: Členem může býti příslušník československé strany socialistické. Slovo »může« nelze zaměnit za slovo »musí« beze změny celé věty, jež by potom musila zníti: »Člen musí býti příslušníkem atd.«. Také je zavrhnouti výklad, jakoby členem mohli býti též příslušníci jmenované strany, což odporuje pojmu stavebního družstva téže strany politické. Ježto však zmínka o příslušnosti k jmenované straně politické ve smlouvě společenské má nutně svůj důvod, nelze ustanovení to vyložiti jinak, než že členem družstva může býti jen příslušník československé strany socialistické. Příslušnost k této straně je tudíž povinností členů družstva, povinnosti té pak neplní, kdo přestal býti příslušníkem strany, vystoupiv z ní anebo byv z ní vyloučen, a může proto podle Šu 18 stanov býti valnou hromadou vyloučen. Skutečnost, že členy družstva byly i osoby, nenáležející k jmenované straně, nasvědčuje jen tomu, že představenstvo nepočínalo si při jich přijetí podle Šu 17 stanov, ale ostatní členové družstva nemohou z toho dovoditi pro sebe práva mimo meze stanov. Postup ministerstva sociální péče při zadávání vyhrazených bytů vymyká se taktéž z těchto mezí, a platí o něm vzhledem k ostatním členům družstva totéž, co bylo shora řečeno. Důsledkem toho byla žaloba právem zamítnuta. Usnesení valné hromady, týkající se žalobce, stalo se platně ve smyslu stanov, a to i po stránce Šu 13. Družstvo vyhovělo při nejmenším požadavku společenské šetrnosti, když ve vyhlášce, uveřejněné v časopise nejmenovalo žalobce jako člena, jenž má býti z družstva vyloučen, tím méně bylo k tomu povinno. Postačilo proto sdělení, že bude se jednati o vyloučení několika členů. Důsledkem toho přestal býti žalobce členem družstva, a není žalobní nárok po právu.

Čís. 4404.

Nákladní automobil jest odevzdán, byly-li předány certifikát a klíče od magnetu a skřínky.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1924, Rv I 1644/24.)